

Beskrivelser af udviklingen i undervisningen i Børnehaveklassen i forhold til de 6 indholdstemaer:

- Sprog og udtryksformer
- Naturen og naturfaglige fænomener
- Det praktisk musiske
- Sociale færdigheder
- Samvær og samarbejde

Sprog og udtryksformer:

Igennem opvæksten udvikler børn deres sproglige formåen ved at kommunikere med de voksne og børn, der er i deres omgivelser. De har løbende lært nye ord og vendinger igennem mange forskellige former for leg og kommunikation. På samme måde har de igennem højtlesning og fra egne forsøg på at læse og skrive fået erfaringer med skriftsproget. Den viden og de erfaringer, børnene allerede har tilegnet sig, skal både videreudvikles og forfines igennem børnehaveklassens sproglige aktiviteter

Sprogarbejdet i bh.kl. må sikre, at børnene får yderligere mulighed for at opdage sprogets indre struktur: sætningsdannelse, orddannelse, bøjningsformer og sprogets rytme og udtale.

Tilegnelsen af sprog sker i et samspil, hvor der er sammenhængen ml. sprog og handling og hvor børnene får mulighed for selv at anvende sproget.

De skal have mulighed for at udtrykke sig mundtligt og til at lytte til andre, og undervisningen skal styrke børnenes opmærksomhed på sprogets forskellige anvendelsesformer

- Forskellige ordlege
- Samtale og dialog

- Oplæsning og fortælling
- Opdagende læsning og skrivning

Forskellige ordlege:

-

Undervisningen skal give mulighed for at lytte til flere forskellige former for lyd, hvor barnet får skærpet sin auditive skelneevne og derved bliver i stand til at identificere en lyd fra en anden.

For at opnå indsigt i sprogets lyd struktur, bliver børnene lige fra starten ansporet til aktiv udforskning af lydige indtryk igennem aktiviteter som fx

- At lytte til og selv fremstille forskellige rim og remser
- At lytte til og skelne ord, hvor nogle rimer, og andre ikke gør det
- At gætte, hvilke bogstav lyde, der indgår i forskellige ord, gætte lydenes placering i ordet og gætte bogstav lydens navn.
- At lege med bogstaver og lyde på computeren
- At bygge videre på og færdiggøre sætninger, som andre er begyndt på

Med udgangspunkt i børnenes egne erfaringer og oplevelser tilstræbes det, at sprogets grammatik, ord og sætningers opbygning, ytringens indhold og sprogets forskellige anvendelsesformer bliver undersøgt og udviklet.

Aktiviteterne skal styrke og udvide børnenes ordforråd og begrebsverden, så de både i fri og struktureret samtale kan finde betydning i det sagte og ligeledes konkret kan sætte ord på handling, og hvor de kan beskrive fortid, nutid og fremtid i et aktivt samspil.

Samtale og dialog:

Børnene får her mulighed for at øve sig i at lytte, tale og spørge og dermed udvikler bevidsthed om forskellige roller i kommunikationssystemet. De skal lære at tale sammen i større og mindre grupper. Desuden skal de lære at udvikle ideer i fællesskab, så den aktivitet, de er sammen om, kan udvikle sig kontinuerligt, uanset om det er en børnesyret leg en undervisningssituation eller en konflikt, der skal løses.

Børnene lærer at lytte til hinanden, tale efter tur og at bruge det, andre har sagt, i den videre samtale. De skal desuden lære at fortælle eller forklare

noget til andre. Det kan være noget, de har oplevet, eller det kan være en god historie. De skal lære at bygge en fortælling op, så man kan forstå, hvem der er hvem, hvor handlingen foregår, og hvad der sker, sådan at tilhøreren bliver spændt på fortsættelsen og slutningen.

Børnene lærer ikke det hele på én gang. De lærer det lidt efter lidt ved at prøve at fortælle og ved at få tilbagemeldinger på deres fortælling. De skal erfare, at sprog er et middel til at blive bevidst om egne tanker og idéer, og formidlingen skal rumme mulighed for at eksperimentere med udtryk og udsagn.

Oplæsning og fortælling:

-

Oplæsning og fortælling skal tage udgangspunkt i emner og temaer, som indholdsmæssigt optager børnene, og som stimulerer deres lyst og glæde til at lytte opmærksomt til såvel den voksnes fortælling og oplæsning, som til børnenes

Egne fortællinger.

Oplæsning og fortælling skal fremme børnenes engagement, nysgerrighed, undren, meddigtning og spørgelyst. Ved oplæsning skal der være mulighed for en vekselvirkning mellem at lytte og kigge med, så børnene kan stifte bekendtskab med skriftens karakteristika og få viden om, at det er skriften i bogen, der bærer budskabet.

Indholdet skal omfatte både fakta og fiktion og udvikle børnenes ordforråd og begrebsverden, samt appellere til deres fantasi og give dem lyst til at beskæftige sig med bøger og andre skriftlige medier.

Der lægges vægt på, at børnene selv får mulighed for at fortælle, fabulere og genfortælle med anvendelse af forskellige udtryksformer. Undervisningen skal være åben og imødekommende over for børnenes forskellige erfaringer og oplevelser.

Sansemotorisk stimulation.

-

Grundlaget for al indlæring er, at barnet har et godt og velfungerende sansemotorisk apparat. Derfor er sansemotorisk stimulation og sanseintegration yderst vigtige fokus områder i børnehaveklassen.

For at gøre børnene parate til at lære, arbejdes der med deres motoriske udvikling, både grov- og finmotorisk, samt med stimulering af alle sanser, både de ydre og de indre sanser.

De ydre sanser:

- Øje, øre, hud, (taktil-, berørings-/smerte-, temperatur-), smags- og lugtesans.

De indre sanser:

- Labyrintsansen (hovedbalancen) og den kinæstetiske sans (legemskendskab, sidethed, rum-/retningsopfattelse, tidsbegreb)

Børnene skal gennem leg og træning udvikle grovmotorikken, så de fx kan trille, krybe, kravle, klatre, spille bold m.m.

Finmotorikken trænes, så børnene bliver i stand til at skrive, klippe, male, m.m. Herunder er øje/hånd-koordination afgørende for en begyndende læse- og skriveproces.

Ligeledes arbejdes der med balancen og de indre sanser, som skal være veludviklede for, at barnet har et sikkert grundlag for at bedømme læseretning, bogstavernes form og skriveretning.

Dette har også afgørende betydning for at barnet lærer sig selv og sin krop at kende og for at kunne forholde sig til andre.

Arbejdet med rytme og puls er ligeledes meget vigtigt.

Opdagende læsning og skrivning.

-

Når børnene skal have erfaringer med skriftsproget, er det ikke kun et spørgsmål om, at de skal lære bogstaver, stavelser ord og sætninger. Det handler i langt højere grad om, at deres tidlige erfaringer med skriftsproget skærper forståelsen for anvendeligheden af skriftlig kommunikation. De skal forstå, at der er et formål med at formulere sig på skrift, og at det er vigtigt at udvikle tilegnelsen af det skrevne sprog. De skal få fornemmelse for, at skrift kan symbolisere tale, at skrift kan være et alternativt kommunikationsmiddel, at skrift består af bogstaver, ord og sætninger, som svarer til visse lydbilleder i

talen, at man skriver fra venstre mod højre, at man begynder et bestemt sted på siden, og i hvilken retning man skriver og læser.

Undervisningen tilrettelægges, så børnene får erfaringer med at arbejde med skriftsproget ud fra deres egne forudsætninger. De skal have mulighed for at udtrykke sig skriftligt med tegn og symboler og stifte bekendtskab med andres måder at udtrykke sig på. Ved oplæsning af egne historier og ved at lytte til andres, fremmes børnenes genfortælling og fabulering sammen med forståelsen for, at sproglige udtryk kan være forskellige.

Børnene skal i skriveprocessen have mulighed for at gøre brug af bl.a. ordkort, billedordbøger, tavlen og eller it-programmer. I børnehaveklassen kan børnene arbejde med såvel egne, som fælles historier. Når teksten formuleres, bliver sproget konkretiseret og nuanceret v.h.a. tegninger, dramatisering og visualisering, og disse udtryk hjælper bh.kl. lederen til at stille uddybende spørgsmål ud fra børnenes egne overvejelser.

Hensigten her er, at børnene skal erfare, at skriftsproget har en funktion, og at skriftsproget kan være med til at fastholde en oplevelse uafhængig af tid og sted. Igennem forløbet henledes børnenes opmærksomhed på sprogets lydlig og visuelle fremtrædelsesformer, når børnene opfordres til at

- Se, om der er ord og/eller bogstaver, de kan genkende
- Gå på jagt i teksten efter ord, der ser ens ud
- Gå på jagt efter ord, der lyder ens
- Iagttage visuelle og lydmæssige forskelle og ligheder i ord og sætninger
- Sammenligne bogstavernes tegn, navne og lyde
- Prøve at lytte sig frem til bestemte lyde i et ord
- Forsøge sig med selv at skrive – enten med deres egen skrift eller ved at forsøge sig med de konventionelle skrifttegn.

Når forældrene kommer i klassen, kan de læse de forskellige tekster, få en fornemmelse af, hvad børnene arbejder med, og herigennem få inspiration til at snakke med deres barn om undervisningen. Teksten bliver således en kilde til løbende orientering for både børn og forældre.

Skriftsproget indgår som en selvfølgelig og integreret del af undervisningen igennem aktiviteter som fx

- Dagens program skrives på tavlen og læses i fællesskab. Det er en god hjælp, når tegninger og tekst støtter børnenes mulighed for at afkode budskabet
- Børnene skriver tekst til billeder og tegninger og læser dem
- Børnene skriver breve, ordkort, ønskesedler, gækkebreve m.m
- Børnene udformer invitationer mv. til forældrene
- Bh.kl. lederen skriver beskeder, pædagogiske og sociale anvisninger på store ark i klassen, så de er visuelt tilgængelige for børnene.

Natur og naturfaglige fænomener.

Igennem konkrete oplevelser skal børnene gøre sig erfaringer med naturen, så de får lyst til at færdes i den og bruge den hensynsfuldt. Det er vigtigt, at børnene får førstehåndsoplevelser med naturen og de fænomener, der knytter sig til den. Det kan ske ved, at en del af undervisningen forlægges til områder uden for klasse lokalet, men også når børnene er på udflugt. Det er væsentligt, at arbejdet med det naturfaglige område prioriterer førstehåndsoplevelser højt. Børnene skal opleve de naturindtryk, de kan finde i skolens nære omgivelser. De skal forundres over og fascineres af dem. De skal indsamle materialer i naturen og inddrages i samtaler om oplevelser og erfaringer med naturen.

Det kan være, når klassen fx

- Ved tordenvejr laver "tordenkaffe" (kakao/saftevand) og børnene placerer sig i klassen, så de kan betragte uvejret. Herefter kan børn og voksne udveksle oplevelser med uvejret.
- Har Udeliv på skemaet
- Går op på bakken og "flyver " med eller mod vinden i stormvejr. Efterfølgende tegnes der tegninger om, hvordan vinden føltes mod huden eller om, hvordan det føltes at "flyve".
- Flyver med drager, som de selv har lavet
- Laver vindmøller og vandmålere og vandmøller og herefter afprøver dem og taler om naturens muligheder for at lave energi
- Fanger smådyr i åen
- Sætter spiringsforsøg i gang i klassen

En fuglestemme kan høres på bånd hjemme i klassen, et træes størrelse kan vises på et billede, og hvordan en blomst bliver til kan forklares med ord, men den egentlige læring sker, når barnet genkender fuglens stemme i naturen, ser det store træ og selv laver spiringsforsøg.

Undervisningen skal sætte fokus på de oplevelsesværdier, som kontakten med naturen kan bibringe børnene.

Indsamle, sortere, tælle, systematisere, ordne og formidle.

Til arbejdet med det naturfaglige område knytter sig den arbejdsmetode, hvor oplysninger eller ting indsamles.

Herefter systematiseres og ordnes det indsamlede ud fra iagttagelser, hvorefter der formuleres regler på baggrund af dette arbejde. Leger børnene med magneter, vil de opleve, at nogle ting er magnetiske, og andre ikke er, og efterfølgende kan de formulere regler om, hvad der er magnetisk, og hvad der ikke er.

Man kan foretage kategoriseringer ud fra simple variable som fx

- Mange – få – lige mange
- Ens – forskellig
- Let – tung
- Høj - lav

Børnenes evne til at kategorisere og opstille regler varierer meget. Nogle børn danner associationer og vil kategorisere ud fra førstehåndsforenelser og pludselig indskydelser, mens andre vil foretage en kategorisering efter et overordnet kriterium som fx farve, størrelse eller form.

Navnestof.

Til arbejdet med det naturfaglige område knytter sig et særligt sprog, som adskiller sig fra det sprog, børnene normalt anvender. Det naturvidenskabelige sprog er kendetegnet ved, at man udtrykker sig mere præcist, samtidig med, at man ikke benytter ord som fx – synes, mene, føle og tro.

Et dyr kan beskrives efter, hvorvidt det kryber, går eller svømmer. En genstand, der kommer i vand, kan enten flyde eller synke, og en geometrisk figur kan beskrives ud fra antallet af hjørner.

Børnene bringes i situationer, hvor de prøver at benytte dette sprog.

Tal, rækkefølge og tælleremser.

I arbejdet med det naturfaglige område er tal og rækkefølger et nyttigt værktøj. Børnene vil ofte skulle bruge tal, når de skal foretage kategoriseringer, og de vil ofte skulle bruge tal, når de måler længder og temperaturer eller finde ud af, hvor meget tingene vejer. Når børnene besøger mark og eng og indsamler planter og insekter, vil tallene blive brugt, når der skal tælles ex kronblade, ben, vinger m.m.

Det er væsentligt, at børnene oplever, at der i sig selv er struktur på tal, rækkefølger og tælleremser. Leg med talrækker som 1,2,3... og 10, 20, 30...Er med til at udvikle børnenes evne til at tænke i strukturer og kategorier, hvilket er en afgørende forudsætning for det videre arbejde med det naturfaglige område.

Det er naturligt at inddrage aktiviteter i undervisningen, hvor tal indgår ex

- Årets gang. Hvilke årstider har vi?
- Kalenderen. Hvor mange måneder har vi?
- Hvilke måneder har 28, 30 og 31 dage, og hvilke er der flest af?
- Hvornår har børnene fødselsdag?
- Hvor mange tænder har vi?
- Hvor mange tænder har de hver især tabt?
- Mærkedage og højtider?
- Hvilke ugedage har vi og hvor mange?
- Spil og lege, som kan understøtte børnenes læring om tal: kortspil, terningspil, boldspil, brætspil, hoppe i elastik og i sjippetov m.m.
- Regnehistorier, hvor en historie eller en tegning knytter teori sammen med praksis

Ex på regnehistorier:

Hvad kunne plusstykket $2+3$ betyde i virkeligheden? Lav en tegning, der passer til stykket, eller omvendt: Hvilke plusstykker kan du finde på tegningen?

Det matematiske symbolsprog ($2+3$) knyttes sammen med virkelighedsnære situationer. Eleverne kan præsentere deres tegninger eller historier og vise, hvordan de passer sammen med plusstykket. På denne måde kommer børnene til at arbejde sprogligt med tal og knytte disse til situationer, de kender.

En mand går ud ad landevejen med en trillebør. Han kommer forbi 2 drenge, der gerne vil have en tur i trillebøren. "OK, hop I bare op" siger manden. Lidt længere henne ad vejen, møder de 3 piger. Den ene græder, fordi hun har slået sit knæ og hun vil gerne køres hjem.

"Ok, hop bare op", siger manden og går videre. Hvor mange børn har han nu i trillebøren?

Sådanne historier kan varieres i det uendelige. Det betyder meget for det fortsatte arbejde med tal, at børnene i mange situationer oplever, hvordan de i en konkret situation kan tilegne sig viden om og udvikle evnen til at bruge tal.

Talordene er en naturlig del af det sprog, der omgiver dem. Talordene tages i brug, før børnene har opbygget et egentlig talbegreb. Når barnet bruger talordene, giver disse ikke nødvendigvis det indhold for barnet, som de voksne forventer. Et barn, der bruger ordet "halvtreds", har ikke nødvendigvis viden om, hvad det betyder, og hvad det kan knyttes sammen med i omverdenen.

Børnene skal primært lære at knytte sproglige begreber, herunder tal, sammen med deres egen virkelighed. Arbejdet med at udvikle et talbegreb hos børnene i børnehaveklassen skal derfor være

Et arbejde på lige fod med andre sprogudviklingsaktiviteter.

Derfor har samtalen i klassen og med det enkelte barn en central betydning, når børnene skal udvikle en erkendelse af, at tal og talforståelse er en del af deres sprog.

Genkende geometriske former og mønstre.

Glæden over de rytmiske gentagelser af billedelementer, som findes i mønstre og borter, og trangen til at udfylde tomme flader har langt tilbage i kulturen haft en stor tiltrækningskraft på både børn og voksne.

Børnene kan fremstille et mønster og glæde sig over spille tog farverne i det færdige arbejde. I fremstillingsprocessen vil det ofte være nødvendigt at gøre brug af systematisk tænkning. I de fleste tilfælde drejer det sig om geometriske figurer, der gentages efter bestemte regler.

Ud over selve den æstetiske værdi, der ligger i arbejdet med geometriske former og mønstre, har det betydning for børnenes evne til generelt at kunne se et mønster i en tekst, i en talrække og lign., at de har arbejdet med mønstre i forskellige sammenhænge baseret på leg og eksperimenter. Dette kan fx ske ved brug af konkrete materialer(mønsterbrikker, geometriske puslespil, centicubes, legoklodser m.m). Børnene kan evt. mere med til at fremstille disse ting.

Kost, krop og sundhed.

Inden for det naturfaglige område vil det være naturligt at sætte fokus på krop, kost og sundhed. Der kan inddrages aktiviteter, der udvikler børnenes kendskab til deres egen krop og deres viden og bevidsthed om nødvendigheden af sund kost og god hygiejne.

Der kan arbejdes med spørgsmål som

- Hvordan bliver jeg til?
- Hvordan ser jeg ud udenpå og indeni?
- Hvordan virker min krop?
- Hvordan passer jeg godt på min krop?
- Hvad skal der til for, at den holder i mange år?

Aktiviteter

Anskuelighed er af stor betydning for børnehaveklassebarnet. At kunne føle og genkende knogler og muskler hjælper barnet til forståelse for kroppens sammensætning og opbygning. Emnearbejder kan derfor dreje sig om kroppen "påklædningsdukke". Her kan eleven "se" ind i kroppens indre og samtidig afprøve på egen krop, hvordan musklerne virker, fx ved spænding og afspænding af musklerne.

Hjertets funktion er let genkendelig efter en løbetur i skolegården og kan være grundlaget for en diskussion om hjertets betydning for kroppen og dens funktionalitet.

Der arbejdes også med massage og afspænding til stille musik i børnehaveklassen, hvilket dels stimulerer barnets indre bevidsthed, dels giver dem positive oplevelser og erfaringer med berøring.

Kosten er et andet væsentlig område i arbejdet. Her kan man tage udgangspunkt i børnenes egen opfattelse af kost og sundhed, tale om madpakkerne og evt. lave frokost sammen i klassen og skrive/tegne "ønskesedler" om deres ønske madpakke.

Trivsel vil være en væsentlig del af den begyndende "sundhedsundervisning". Børnene kan diskutere i hvilke situationer og under hvilke former, de er glædest, føler sig mest veloplagte, synes de lærer mest osv. Hvornår har det været en god dag, og hvad skal der til, for at den enkelte og gruppen har det godt i skolen? Hvordan reagerer kroppen, hvis man ikke trives?

Herefter kan de tegne, fabulere, fortælle og dramatisere resultaterne af deres refleksioner, diskussioner og undersøgelser.

I indskolingen bruges projekt uger og emneuger bl.a. til at fordybe sig i dette emne.

Det praktisk musiske.

Som underviser må man tilstræbe at skabe rammer, hvor børnenes sanser stimuleres, hvor de får oplevelser, erfaringer og udtrykker sig på mange forskellige måder. I undervisningens indhold handler det ikke kun om materialer og teknikker. Det er et felt, hvor der ikke eksisterer noget rigtigt eller forkert.

Introduktion.

Et praktisk musisk oplæg indeholder en mangfoldighed af indtryk som fx billeder, lyde og dufte. Jo flere sanser, oplægget taler til, jo flere sanser vil aktiveres, og jo større chance er der for, at børnene bliver berørt, så indholdet når dem og gør indtryk. Et indhold – hvad enten det er faktisk eller fantasibåret – kan formidles i billeder, musik, vers, bevægelser, og kan man aktivere børnene i en formidlingssituation ved at lade dem tegne, digte, danse, synge og spille med, vil det forstærke oplevelsen. Handler det fx om at lære om aberne i zoologisk have, husker barnet måske det hele lettere, hvis det får lov til at prøve at være aben.

Bearbejdning.

I fordybelsesfasen eller ved en bearbejdning af indtryk er det væsentligt, at barnet får lov til at arbejde konkret og eksperimenterende med forskellige udtryksformer – og måske selv skabe noget nyt.

Efter en oplevelsesrig tur i teatret eller en medrivende fortælling kan det kvalificere oplevelsen at lade børnene tegne eller forme figurer i plastisk materiale om det, de har hørt eller set. Herved skabes der et rum, hvor de kan bearbejde og fastholde oplevelsen. Bearbejdningen skal give mulighed for, at børnene kan anvende forskellige arbejds- og udtryksformer som fx tegne og male, synge, dramatisere, forme og fortælle.

Fremlægning.

Efter et afsluttet emnearbejde vil de produkter, som børnene har fremstillet, være en hjælp til at fastholde oplevelser og viden om det, der er arbejdet med. Som sådan bliver den praktisk musiske tilgang ikke bare betydningsfuld som igangsætter, men også i formidling af viden og som hjælp til at fastholde oplevelser og viden.

Der er ingen fag eller aktivitetsområder, der på forhånd er mere praktisk musiske end andre. I alle emner og kroge af undervisningen kan praktiske

aktiviteter og musiske tilgange medtænkes. Det er oplagt at inddrage kunsten i den praktisk musiske undervisning både som kilde til viden og som oplevelsesobjekt. Det er jo netop kunstens væsen og ærinde at provokere og tale til sanser og følelser på utraditionelle måder og med skæve vinkler. Nogle gange kan der være tale om et bestemt

Emne, man vil bearbejde. Andre gange kan en åben og undersøgende tilgang til et kunstværk – billede, skulptur eller et stykke musik, en film – afføde spændende og filosofiske samtaler om væsentlige livs temaer.

Bevægelse og motorik.

-

I børnehaveklassen skal børnene opøve mange forskellige bevægelsesmønstre i leg og planlagte aktiviteter, så de udvikler behændighed, udholdenhed, balance og retningsans. Sideløbende med selve den kropslige udfoldelse skal krops- og sansebevidstheden styrkes. De skal lære at sætte ord på både krop og sanser, så de kan benævne de enkelte kropsdele og udtrykke, hvad de sanser. At kunne koordinere sine sanser, herunder øje/håndkoordination, er væsentligt at kunne mestre i løbet af børnehaveklassen, fordi det giver barnet muligheder for at deltage i mange forskellige slags boldspil og præcisionslege. Der begyndes med kendte og forholdsvis lette bevægelsesaktiviteter og så gradvis øges sværhedsgraden og udfordringer i takt med børnenes udvikling.

I lege, danse, spil og aktiviteter indgår aftaler og regler, som børnene skal lære at overholde, samtidig med at de selv bliver inddraget i at opstille og udvikle enkle regler og aftaler for de fælles aktiviteter og lege.

Grovmotorik.

Undervisningen tager udgangspunkt i børnenes forskellige motoriske og kropslige forudsætninger og lægger op til, at børnene udvikler gode og sunde vaner, der fremmer glæden ved fysisk udfoldelse. Bevægelse hører traditionelt til barndommens lege. Mange danse, sang- og fælleslege har historiske rødder, som kan være med til at bygge bro mellem fortid og nutid. Forskellige rim og remser i forbindelse med bevægelseslege støtter børnene i at lære sproglige udtryk og at videreudvikle deres rytme og motorik, samtidig med at det lærte indlejres og bliver til "*noget man bare kan!*"

Den rytmiske og kreative udfoldelse skal udgøre en væsentlig del af undervisningen, hvor børnene får erfaringer med at udtrykke sig til forskellige former for rytmisk musik. At fornemme pulsen og bevæge sig ud fra en fælles grundrytme er en vigtig erfaringsdannelse for børnehaveklassebørn.

Bevægelseslege og aktiviteter skal omfatte muligheder for, at børnene kan rulle, krybe, kravle, gå, løbe, hoppe hinke, balancere, springe, klatre, bøje, strække og rotere samt kaste, gribe og sparke med brug af bolde i forskellige størrelser og materialer.

Enkle redskaber som springbræt, balancebom, forskellig skumpuder og madrasser kan indgå i undervisningen, ligesom børnene kan lære at bruge boldbræt, ketcher, hockeystave og lign.

Igennem undervisningen skal børnene have erfaring med de fysiske udfordringer, der findes på legepladsen og i de nære omgivelser, ligesom de skal opøve sikkerhed i at færdes i trafikken.

I den daglige undervisning gælder det om at skabe et læringsmiljø, som giver mange muligheder for bevægelsesaktiviteter som fx

- Massage, hvor børnene skiftes til at massere hinanden til stille musik
- Fagter og bevægelse til sanglege
- Fri dans til musik
- Fælleslege inde og ude
- Stjerne løb med enkle opgaver, som skal løses "ude", hvorefter løsningen afleveres hjemme i klassen
- Runder på legepladsen fx løberunde, gå-baglæns runde, hopperunde osv.
- Et klasse miljø med plads til fysisk udfoldelse

Finmotorik.

I undervisningen indgår aktiviteter, hvor børnene naturligt får brug for at træne finmotorikken. De skal have lejlighed til at bruge blyant, farver, pensler, saks, nål og tråd, og de skal bruge forskellige former for redskaber og værktøj, som gør dem i stand til at producere ting og udføre håndværk.

Forskellige sorteringsopgaver med knapper, perler, frø og andet, som skal lægges op i diverse beholdere, er med til at styrke finmotorikken, ligesom et forårsprojekt, hvor de skal så, vande og måle plantens vækst, opøver disse egenskaber.

Aktiviteter i de nære omgivelser

Børnene skal opleve, at aktiviteter på legepladsen og i nærmiljøet er en hyppig del af undervisningen. Ture til historiske og kulturelle bygninger og steder er med til at give børnene indsigt i nærmiljøets lokalhistorie. Mange lokaliteter har en spændende historie, der kan spindes mange gode fortællinger over. Det er en god ide at vende tilbage til de samme steder og tilføje flere historier.

Sociale færdigheder.

Det sociale arbejde i klassen foregår i mange forskellige sammenhænge, igennem samtaler med et enkelte barn, med grupper af børn og gennem klassen fælles drøftelser og beslutninger. En væsentlig del af dette arbejder er afhængigt af, at børnene lærer at modtage og forstå en kollektiv besked og handle i forholdt til den.

Som børnehaveklasseleder skal man være bevidst om sin betydning som rollemodel for børnene. Hun må være et godt eksempel på, hvordan man på en anerkendende og inkluderende måde kan inddrage børnenes forskellighed som en ressource i klassen. Der skal arbejdes med fokus på, at børnene får opbygget en bred forståelse af deres eget ansvar i forhold til at udvikle og vedligeholde gode relationer, og de skal lære, at det har betydning, hvordan de taler til hinanden, at det er legalt at være uenige, men at konflikter kan løses igennem samtale og konkrete aftaler evt. med hjælp fra andre børn og voksne med til knytning til klassen.

Børnehaveklasselederen må igennem sit sproglige udtryk og sin måde at tale med børnene på sikre sig, at de forstår det, der bliver sagt. Det er nødvendigt, at alle børnene, både de sprogligt velfungerende og de sprogligt svage, får oversat "skolesproget" til deres eget hverdagsprog. Det er fx vigtigt, at vendinger som "Vi skal være gode ved hinanden" bliver uddybet med spørgsmål om: "Hvad betyder det at være gode ved hinanden?" "Hvad gør I, når I er gode ved hinanden?"

I denne snak eftersøges børnenes egne overvejelser og svar, og disse refleksioner er et fælles anliggende for hele klassen, da kun de beslutninger, som børnene har andel i kan forventes at være aktive i deres bevidsthed.

Derfor skal børnene inddrages i beslutninger om hvilke regler og normer, der skal gælde i klassen. De skal opleve, at de har indflydelse på klassens aftaler. De skal opleve, at de forstår aftalerne og at de kan påvirke de beslutninger, der bliver truffet.

Sociale spilleregler

I arbejdet med børnenes trivsel i klassen er det vigtigt at der er opmærksomhed på børnenes interne relationer. Arbejdet med børnenes ansvarlighed både for sig selv og andre skal vægtes højt, så drillerier og mobning i klassen minimeres. Der skal opbygges en omgangsform i klassen, hvor børnene lærer at give og modtage både ros og ris på en anerkendende og konstruktiv måde, og hvor de lærer at respektere, at kammeraterne kan have forskellige værdier, normer og grænser.

Når børnene inddrage i konkrete aftaler om, hvilke regler og aftaler klassen skal have med hinanden, kan der opbygges en forståelse hos børnene af, hvilke forventninger der er til dem som børn i netop denne klasse, og hvilken betydning ord og formulering i klassens konkrete aftaler dækker over. Det kan være spilleregler, der handler om

- hvordan de hjælper hinanden
- hvordan de indgår og overholder lege aftaler både i skole, fritidsordning og fritid

- hvordan de klart kan give udtryk for deres meninger på en anerkendende måde
- hvordan de forholder sig i konflikt situationer, de ikke selv kan løse
- hvordan de siger fra, når deres grænser overskrides.

Som led i at vise hensyn og omsorg for hinanden er det vigtigt at lære børnene at aflæse stemninger og kropssprog, som ikke umiddelbart udtrykkes med ord. De skal lære at skelne imellem, hvornår kammeraterne er skuffede, vrede eller kede af det, og de skal lære at agere hensigtsmæssigt i forhold til disse udtryk. "Har min klasse kammerat brug for, at jeg hjælper, siger fra, eller for at jeg trøster og støtter?"

På samme måde skal de lære at skelne imellem humor, sjov og drillerier.

Medbestemmelse og medansvar.

I undervisningen inddrages børnene i aftaler om, hvilke regler og normer der skal gælde i klassen og hvordan reglerne overholdes. Det betyder, at børnene skal lære, hvad det vil sige at have medbestemmelse. De skal forstå, at de er *med til at bestemme*, at de kan udtrykke deres mening, drøfte den med andre, men at det ikke er sikkert, at de får deres vilje. Igennem konkrete aktiviteter i klassen skal børnene opleve, at de har indflydelse på og kan påvirke klassens aftaler. Et vigtigt led i at lære at håndtere medbestemmelse er, at børnene bliver opmærksomme på, at det ikke er et nederlag, hvis de ikke får deres mening igennem. De skal lære at "tåle" uenighed uden at blive kede af det eller sårede.

I løbet af børnehaveklassen skal børnene i stigende omfang inddrage i planlægning af lege og andre aktiviteter, som omfatter flere end dem selv. Det kan være aktiviteter, hvor en gruppe børn er fælles om en leg, et spil eller en opgave – og de kan være aktiviteter som besøg, ekskursioner, lege og undervisningsforløb, hvor hele klassen deltager.

Medbestemmelse er noget, der skal læres. Alt efter klassens samlede forudsætninger for at påtage sig såvel medbestemmelse som medansvar må der opstilles en progression, der gør det tydeligt, hvilke fase der akse arbejdes med. Hvor nogle børn først skal til at lære at tage et medansvar for sig selv, vil

andre allerede være i stand til at tage et medansvar for dele af undervisningens planlægning. Det er naturligvis vigtigt, at krav og forventninger til de enkelte børn differentieres, så de dels kan gennemskue forventningerne, dels kan tage udgangspunkt i de forudsætninger, de nu engang er i besiddelse af.

Socialt ansvar

For at skabe et godt og socialt miljø i klassen skal børnene lære at hjælpe hinanden og at påtage sig opgaver, som ligger ud over deres umiddelbare, personlige interesser. De skal lære, at de er en del af en større helhed, og at klassen har mange behov og interesser, som skal tilgodeses. Derfor skal de opøve en vis robusthed i forhold til at kunne bære, at deres behov for at blive hørt og set ikke altid kan tilfredsstilles her og nu.

Aktiviteterne i børnehaveklassen tilstræbes tilrettelagt, så de styrker og videreudvikler børnenes færdigheder i forhold til at være selvhjulpne. De skal lære at give og modtage hjælp både i forhold til konkrete arbejdsopgaver i klassen som fx at rydde op efter leg og arbejde, tømme skraldespande, tørre borde af og feje gulv.

Børnene skal lære at udvikle og opretholde et positivt og konstruktivt arbejdsmiljø i klassen, hvor de lærer at skelne mellem forstyrrende støj og forskellige grader af konstruktiv uro, når børnene taler sammen om deres leg og arbejde, og når de igangværende aktiviteter ikke kan og skal være lydløse.

Et godt arbejdsmiljø skal også give plads til, at børnene kan fordybe sig i rolig og stilfærdige aktiviteter som at tegne, se i bøger eller at vegetere uden et bestemt formål.

Både børn og voksne i klassen har et fælles ansvar for, at der skabes og vedligeholdes et godt og frugtbart arbejdsmiljø. Det må ikke alene være børnehaveklassens opgave at sikre, at aftalerne overholdes. Når børnene slev har haft indflydelse på at været med til at drøfte og formulere de sociale og praktiske spilleregler for klassen liv og trivsel, har de gode forudsætninger for at påtage sig et reelt medansvar for, at reglerne overholdes.

Samvær og samarbejde

-

I gennem undervisningen lægges der vægt på, at børnene efterhånden udvikler en færdighed i at fastholde opmærksomheden på de mål, de har opstillet, og på at fordybe sig i forskellige aktiviteter.

Undervisninger skal tage udgangspunkt i børnenes interesser og forudsætninger og den må tilrettelægges på en måde, så der er mange forskellige måder at arbejde og udtrykke sig på.

Aktiviteterne søges tilrettelagt, så børnene får lyst til at fungere og lære sammen med andre i større og mindre fællesskaber og får fortrolighed med mange forskellige organisations- og samarbejdsformer for både leg og arbejde. Det kan være former, hvor de vælger at beskæftige sig

- alene, når de fx fordyber sig i kreative eller manuelle processer, i arbejdsbøger, læser bøger eller lytter til bånd
- to og to sammen, når de fx spiller spil, læser sammen, ser billeder, leger, løser opgaver i større og mindre grupper, når de leger og arbejder sammen i forskellige fællesskaber
- i klasseundervisning, når børnene har opmærksomheden rette mod fx oplæsning, fælles introduktion, fremlæggelser, drøftelser, boldspil, opgaver og projekter

Flere gange om året arbejder vi på tværs af klasserne i indskoling i fx emne- og projektarbejde og fælles blokdage. Dette tværfaglige samarbejde styrker både børnenes og de voksnes sociale og faglige fortrolighed, kompetencer og færdigheder, ligesom det også i høj grad baner vejen for udvikling af nye færdigheder og kompetencer og ikke mindst nye relationer og venskaber både i og på tværs af klasser og allerede etablerede venskaber.

“Skole venner” er en yndet og meget værdifuld ordning, som går ud på, at de ældre elever melder sig til at tage imod de nye børn i børnehaveklassen.

De store elever skriver et brev til deres skoleven i løbet af sommerferien, og på 1. skoledag finder de sammen og følges ad til morgensamling..

Den første måned følges skolevennerne til morgensamling, og det er en stor og betydningsfuld tryghed for de nye børn, og disse venskaber bevares ofte i flere år..

Ved særlige lejligheder som fx Klejnerup, Musical-uger, indvielse, aktivitets- og idrætsdage m.m., arbejder alle elever på hele skolen sammen i blandede grupper, og her styrkes og udvikles børnenes kompetencer i forhold til samvær og samarbejde på tværs af klasserne.